

De Amerikaanse Kate Zernike – inderdaad, kleindochter van – is journaliste bij *The New York Times* en schrijver. Ze won verschillende journalistieke prijzen en schrijft momenteel aan een boek over vrouwen in de wetenschap. Op het lustrumcongres in juni spreekt ze over journalistiek en feminisme.

405
al
inclusive

Kate Zernike:

‘We moeten minder stil worden over onszelf’

LARISSA PANS

HARRY ZERNIKE

LUSTRUM

WWW.RUG.NL/LUSTRUM

Vijf jaar geleden was Kate Zernike (50) al eens uitgenodigd in Groningen (‘Een prachtige thuiskomst’), en werd ze rondgeleid in het gebouw vernoemd naar haar beroemde grootvader, natuurkundige en Nobelprijswinnaar Frits Zernike (1888-1966). ‘Mijn zoontjes, mochten door zijn microscoop kijken, geweldig vonden ze dat.’

Hoewel haar opa en vader, Frits jr., allebei natuurkundige waren en aan de RUG werkten, ambieerde Kate geen wetenschappelijke carrière. Ze werd journalist, schrijft voor *The New York Times* over politiek en publiceerde een doorwrocht, goed ontvangen boek over de Tea Party: *Boiling Mad: Inside Tea Party America*.

Kates vader verliet Groningen op zijn 26ste en emigreerde naar de Verenigde Staten. Om goed te integreren in het nieuwe land las hij van het begin af aan *The New York Times*, vertelt Kate. Haar Canadese moeder, die een ijsfabriek oprichtte, gaf haar kinderen de Nederlandse folklore mee van hagelslag, poffertjes en in Sinterklaastijd een chocoladeletter. Lachend: ‘En waarschijnlijk heb ik aan mijn Nederlandse genen mijn directheid als journalist te danken.’

Chocolaatjes

Haar lezing tijdens het lustrum zal gaan over inclusiviteit, ‘een ruim begrip, voor mij een *eye-opener*. Als ik aan mijn grootvader denk – zoals bij het schrijven van mijn boek over vrouwelijke wetenschappers – dan denk ik aan wat een RUG-medewerker me ooit vertelde: toen grootvader in 1953 de Nobelprijs won, deelde hij aan iedereen van zijn laboratorium chocolaatjes uit. Hij vond echt dat de prijs niet alleen voor hem bestemd was, maar toe kwam aan al zijn medewerkers. De Nobelprijs is een individuele prijs, maar wordt zelden bereikt door het werk van een



eenling. Ideeën uitwisselen, met elkaar meedenken... je doet samen onderzoek. Toch krijgt slechts één persoon alle credits.’

Achteraf blijkt Kate’s theorie uitstekend geïllustreerd door het verhaal over Caroline (Lily) Bleeker (1897-1985). Deze vrouw promoveerde cum laude in de wis- en natuurkunde bij Zernikes collega Leonard Ornstein. Ze was een geniale instrumentbouwer – richtte daarvoor een eigen bedrijf op – en heeft samen met Zernike de befaamde fasecontrast-microscoop ontwikkeld en later commercieel uitgebaat.

Kate Zernike kijkt op van dit verhaal: ‘Wow, een vrouwelijke ondernemer en wetenschapper in die tijd, en die zo nauw met mijn grootvader heeft samengewerkt! Ik wist dit niet, maar ik hoorde wel altijd over hem dat hij vrouwen als gelijkwaardige partners in de wetenschap zag. Mijn overtuiging is dat vrouwen zowel vroeger als nu ondergewaardeerd worden in hun bijdrage. In allerlei sectoren, zoals politiek, wetenschap en journalistiek. We moeten onze denkwijze uitbreiden over de manier waarop dingen voor

elkaar gebracht worden, de keten ontrafelen van mensen die allemaal hun talenten hebben gebruikt, wat uiteindelijk heeft geleid tot een resultaat: een uitvinding of een baanbrekend inzicht.’

Voortrekkersrol

Zernike haalt een veelzeggende, Amerikaanse uitdrukking aan: *If you can't see it, you can't be it*. ‘De ‘onzichtbaarheid’ van vrouwen weerhoudt hen ervan om publieke ruimte in te nemen. Als je geen vrouwen in die voortrekkersrol ziet, ben je geneigd te denken dat jij dat ook niet kan. Het gaat ook over ruimte innemen in het maatschappelijke en politieke debat. Of online. Op Wikipedia bijvoorbeeld staan over mannen enorme pagina’s met veel details over hun prestaties, terwijl over vrouwen – als ze al een Wikipagina hebben – vaak een heel summier stukje staat, waarin hun prestaties kort genoemd worden. Ik vond dat zo’n opvallend gegeven toen ik aan het researchen was naar vrouwelijke wetenschappers. Wij vrouwen moeten minder stil worden over onszelf.’